

Prečo Slovensko ešte nie je na Súdnom dvore Európskej únie za znečistené ovzdušie

Slovensko nebolo dňa 17. mája 2018 žalované Európskou komisiou (EK) za a nedodržovanie limitov v znečistenom ovzduší (Smernica kvality ovzdušia DIR 50/2008/EC) spoločne s ďalšími krajinami EÚ¹, aj keď bolo na „červenom“ zozname. Prečo? Veď kvalita ovzdušia v SR stále nezodpovedá ani len európskym politickým štandardom, nie to štandardom Svetovej zdravotníckej organizácie WHO.

Keďže dodnes nemáme oficiálne vysvetlenie EK, tých vysvetlení je viacero. Samotné ministerstvo (MŽP SR) tvrdí, že to je vďaka prijatým opatreniam „*Kroky, ktoré ministerstvo životného prostredia za posledné mesiace urobilo v boji za účinnejšiu ochranu ovzdušia...*“. Medzi tieto kroky ráta: politiku otvorených dverí, podporu energetickej efektívnosti, elektromobility, zmeny legislatívy – možnosť zaviesť v obciach nízkoemisné zóny... a prípravou stratégie na ochranu ovzdušia.²... Tieto tvrdenia ministerstva sú pravdivé ale podľa môjho názoru nie sú tými krokmi, ktoré EK presvedčili vyčkať, keďže SR malo 10 rokov na prijatie účinných zmien. Navrhované opatrenia samozrejme nie sú kompletne ani dostatočné a doteraz sú realizované len v bezvýznamných množstvách, respektíve sú stále len na papieri, čo kvalitu ovzdušia nijak nezlepší. Napriek tomu, že MŽP SR má v „správe“ 100ky mil. € cez svoj rozpočet, OP KŽP či Environmentálny fond.

Čo sa týka stratégie, či stratégií, ktoré MŽP SR v súvislosti s ochranou ovzdušia chystá (Envirostratégia 2030, Stratégia na zlepšenie kvality ovzdušia a Národný program znižovania emisií) – tie ak sú dobre nastavené, sú určite potrebné. No musia aj fungovať, teda byť implementované. A tu máme na Slovensku stále nevyriešený kľúčový problém nadrezortnosti, keďže ochrana ovzdušia sa týka viacerých sektorov, ktoré patria predovšetkým pod rezorty hospodárstva, dopravy, vnútra, financií, pôdohospodárstva, zdravotníctva. Doterajšiu nefunkčnosť nadrezortnej „spolupráce“ možno pekne reflektovať na „realizácii“ relatívne dobrej Stratégie na redukciiu PM, ktorá bola schválená 11.2.2013 na 46 zadaní vlády SR (č. uznesenia 77/2013), ktorá väčšinou ostala v šuplíku.

Čo teda viedlo EK v politickému rozhodnutiu čakať v tomto prípade, keď zdravie jej občanov je poškodzované nad mieru limitov kvality ovzdušia dohodnutých členskými štátmi ešte v roku 2008?

Osobne si myslím, že je tu viacero faktorov:

1. Ústretovosť a komunikatívnosť MŽP SR, keď jej štátny tajomník v novembri 2017 aktívne vystupoval na európskom fóre pre čisté ovzdušie. Slovensko začalo na jar 2018 aktívny dialóg s EK vo veci riešenia problematiky ovzdušia cez bilaterálny Clean Air Dialogue odštartovaný 24.04.2018 v Bratislave.
2. Reálny náznak vôle niečo s ovzduším robiť, kam určite patria legislatívne zmeny v zákone o ovzduší, pracovné skupiny odborníkov z rôznych sektorov pri tvorbe stratégií, zlepšene výstražného systému pri znečistení ovzdušia, zásadné rozširovanie siete monitorovacích staníc z 32 na 50.
3. Absencia reprezentatívnych údajov kvality ovzdušia za posledné štatisticky uzavreté roky, keď niekoľko kľúčových mesiacov cez jeseň a zimu 2015 ako aj jar 2016 nefungovala väčšina monitorovacích staníc na Slovensku pre monitoring jemných prachových častíc PM₁₀ a PM_{2,5}.

Práve ten posledný mohol byť v prípade Slovenska rozhodujúci, ak máme na pamäti, že EK ide iba do takého súdneho sporu, ktorý je jasné že vyhrá a pri Slovensku sa chcela vyhnúť dohadovaniu vo veci vývoja kvality ovzdušia v rámci žalovaného/sledovaného obdobia. Takže predpokladám, že komisia počká na relevantné dáta nasledujúcich rokov a potom bude konať, čím Slovensko získalo istý časový priestor na prijatie účinných opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia. Dokážeme to?

Zdroje:

1. **Commission gears up against air polluters, sends six countries to court** (EURACTIVE.com, 17.05.2018) <https://www.euractiv.com/section/air-pollution/news/commission-gears-up-against-air-polluters-sends-six-countries-to-court/>
2. **Slovensko prijíma opatrenia za čistejšie a zdravšie ovzdušie, vyhlo sa žalobe EK** <https://www.minzp.sk/tlacovy-servis/tlacove-spravy/tlacove-spravy-2018/tlacove-spravy-maj-2018/slovensko-prijima-opatrenia-za-cistejsie-zdravsie-ovzdušie-vyhlo-zalobe-ek.html>